

ÚRI FELFOGÁS

PÁRATLAN OLDAL - LXIII. évfolyam, 21. szám, 2019. május 24.

John Lukacstól, a most elhunyt világhírű, magyar származású történésztől és konzervatív közírótól sok elhíresült, velős mondás maradt fenn. Ez például: „Politikai álmainkban nem gondolkozunk különbözőképpen, csak másképpen emlékezünk”. A magyar vonatkozásúak közül pedig valószínűleg ez a leghíresebb és legkedveltebb: „Magyarország a hazám, Amerika az otthonom, Magyarország az anyám, Amerika a feleségem.”

Amennyire tehettem, Lukacs távolról is követte a magyar közéletet, de nem volt ínyére a gyakori, kívülről való „beszólás”. Bár Orbán Viktorral jó viszonyt ápolt, mégsem tudta megállni, hogy nyílt levélben ne figyelmeztesse őt az Oroszországhoz való túlzott közeledés veszélyeire, a „demarkációs vonal elérésére”. Szilárd meggyőződése volt, hogy Magyarországnak történelmi és kulturális értelemben nem abban az irányban kell orientálódnia.

Mivel nem lakott messze Washingtontól, gyakran megfordult a magyar nagykövetségen, különösen amikor történész kollégája és barátja, Jeszenszky Géza volt a nagykövet 1998 és 2002 között. A csillárokon is lógtak, ha Lukacs jött. Az egyik alkalommal sikerült vele hosszabban beszélgetni, s megkérdeztem tőle: mi a véleménye a magyar politikai közéletéről? Kapásból válaszolt: „Nagyon hiányolom belőle az úri felfogást.” „Úri felfogás”: nem teljesen értettem a korosztályom által nem sokat hallott műszó értelmét az adott összefüggésben. Úgy gondoltam, hogy igazi anglofóbiaként Lukacs a finom, kellemes úri modort, az általa annyira tisztelt „gentlemanlike” viselkedést hiányolja a magyar politikusokból, szerintem is teljes joggal. Ahogy azonban a beszélgetés továbbgördült, megvilágosodott, hogy a történész nem az eldurvult, olykor útszéli hazai közbeszéd stílusára gondolt. Nem, számára az úri felfogás valamilyen emelkedettséget, a gyűlöletkampányok, a túlhajtott tribalizmus, a megszilárdult székértáborok, a permanens belső politikai polgárháború fölé való kerekedést jelentette. Bizonyos közös értékbazist a közjó, a létfontosságú nemzeti érdekek szolgálatában. Most is itt cseng a fülemben: „Ez az ország fontosabb minden más értékünkénél.”

„Hiányolom az úri felfogást” – számomra ez marad a legértékesebb lukacsi mondás.